

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ЕЛЕКТРОННОЇ УЧАСТІ В УКРАЇНІ

Анотація

В аналітичній записці розглянуто складові, інструментарій та необхідні умови реалізації практик електронної участі – залучення громадян до державної політики з допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано поточний стан та окреслено основні проблемні питання розвитку електронної участі в Україні. Запропоновано рекомендації щодо дальшої реалізації державної політики розвитку електронної участі в Україні.

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ЕЛЕКТРОННОЇ УЧАСТІ В УКРАЇНІ

У рамках ООН електронну участь визначають як *процес залучення громадян до участі у формуванні державної політики і прийнятті рішень та до процесу розробки та надання публічних послуг з метою активізації громадської участі в державному управлінні, а також для того, щоб цей процес був партиципаторним (активна участь), інклюзивним (широка доступність) та деліберативним (діалог)*¹.

За своєю суттю традиційні та онлайн форми громадської участі подібні, проте інформаційно-комунікаційні технології надають нові можливості для розширення участі громадськості у політичному процесі, створення нових способів участі громадян в управлінні державними справами. Електронна участь сприяє розвитку діалогу та формуванню консенсусу з питань державної політики між суспільством і владою, надає можливість органам влади краще зрозуміти і врахувати інтереси та потреби громадськості у процесі вироблення державної політики, а отже дозволяє підвищити легітимність і якість державних рішень.

Більшість концептуальних моделей електронної участі базується на підході, запропонованим Організацією економічного співробітництва та

¹ United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

розвитку (ОЕСР). Згідно цього підходу *електронна участь включає три основні етапи:*

- *е-інформування* – надання інформації про діяльність органів влади онлайн;
- *е-консультації* – організація консультацій з громадськістю онлайн;
- *е-рішення* – безпосереднє залучення громадян до процесу прийняття рішень за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій².

Така трирівнева модель електронної участі використовується в рамках ООН для порівняльного аналізу та оцінки прогресу у розвитку електронної участі в країнах світу, що відображається за допомогою індексу ЕРІ (E-Participation Index)³.

У процесі дослідження оцінюється наявність на урядових веб-сайтах інструментів і характеристик, які необхідні для реалізації кожної складової електронної участі.

Так, на першому рівні електронної участі – е-інформування – оцінюється наявність на веб-сайтах установ архівованої інформації щодо напрямів політики уряду, поточної діяльності органів державної влади, бюджету, законодавчої бази або наявність посилань на джерела такої інформації; наявність інформації щодо прав громадян на доступ до публічної інформації, наборів відкритих даних та інструкції щодо їх використання, тощо.

На другому рівні – е-консультації – наявність на веб-сайтах онлайн інструментів, які використовуються для проведення електронних консультацій з громадськістю, зокрема, посилань на соціальні мережі, онлайн форуми, інші спеціально створені для онлайн обговорення інструменти; онлайн голосування, електронні петиції.

² Citizens as Partners. OECD Handbook on Information, Consultation and Public Participation in Policy-making. OECD, 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Citizens-as-Partners-OECD-Handbook.pdf>

³ United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

Для реалізації третього рівня електронної участі – е-рішення – на веб-сайтах мають бути опубліковані календарі подій, які пов'язані з електронною участю; правила електронної участі, оголошення про державні закупівлі та про їх результати, інформація про результати проведених електронних консультацій із громадськістю, зокрема, щодо внеску громадськості у прийняття рішень. Електронна участь на цьому рівні також передбачає можливість проведення електронного голосування, що здійснюється через захищені системи.

На практиці усі три рівні електронної участі є взаємозалежними, ступінь розвитку кожного наступного рівня залежить від прогресу країни на попередньому⁴. Для того, щоб підвищити рівень е-консультацій необхідно домогтися прогресу в е-інформуванні. Прогрес у використанні е-консультацій при прийнятті рішень впливає на зростання рівня е-рішення.

Дослідження ООН за 2016 р. показало, що у більшості країн світу найкраще впроваджено першу складову електронної участі - е-інформування. Протягом 2014-2016 рр. відбувся суттєвий прогрес у реалізації другого рівня електронної участі: кількість урядів, які проводять електронні консультації з громадськістю зростає майже вдвічі. Утім, потенціал залучення громадян до вироблення державної політики та прийняття рішень на рівні е-консультацій не використовується повною мірою. У багатьох країнах органи влади проводять електронні консультації нерегулярно, без чітко визначеної мети; результати онлайн обговорень часто не оприлюднюються на офіційних веб-сайтах органів влади⁵.

⁴ United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want, United Nations, New York, 2014, United Nations Public Administration Country Studies United Nations. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf ; United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

⁵ United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

Протягом 2014-2016 рр. Україна піднялась у рейтингу електронної участі ООН з 77 на 32 місце⁶. При цьому за цей період в країні відбувся суттєвий прогрес у розвитку таких складових електронної участі, як е-консультації та е-рішення.

Серед ініціатив, спрямованих на розвиток електронної участі на рівні е-інформування, варто відзначити: створення он-лайн платформи публічних закупівель «Prozorro», прийняття законодавства у сфері відкритих даних⁷, створення Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, Порталу відкритих даних Верховної Ради України, Офіційного порталу публічних фінансів України E-Data, запровадження електронного декларування доходів і майна державних посадових осіб.

Важливим в контексті розвитку електронної участі на рівні е-консультації стало ухвалення у минулому році Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 № 577-VIII⁸. Закон закріплює правила подання електронних звернень та електронних петицій⁹ до органів державної влади і органів місцевого самоврядування,

⁶ United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want, United Nations, New York, 2014, United Nations Public Administration Country Studies United Nations. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf ; United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

⁷ У минулому році було внесено зміни до Закону України «Про доступ до публічної інформації», які зобов'язують розпорядників інформації надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах. Також Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», якою визначено перелік наборів державних даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, а також вимоги до формату та структури таких наборів даних, періодичність оновлення та порядок їх оприлюднення. - Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/2939-17>;

Постанова КМУ від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF/paran12#n12>

⁸ Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 № 577-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/577-19>

⁹ Згідно Закону, електронна петиція є особливою формою колективного звернення громадян до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування. - Закон

визначає умови та процедуру їх розгляду, а також встановлює обов'язок органів влади відповідати на електронні звернення та електронні петиції протягом визначеного терміну.

Протягом року для електронних петицій на офіційних веб-сайтах Президента України, Верховної Ради України, та Кабінету Міністрів України були створені відповідні сервіси¹⁰. За поточний рік найбільшу кількість електронних петицій було подано до Президента України: 7311 петицій, з яких 2 набрали необхідну кількість голосів¹¹. Цим інструментом електронної участі скористалися більше 312 000 громадян¹². Через Урядовий портал було подано близько 600 електронних петицій¹³, з них жодна поки що не набрала потрібної кількості голосів; через офіційний веб-портал Верховної Ради України було подано більше 400 електронних петицій¹⁴, з них 1 набрала необхідну кількість голосів громадян.

Запровадження електронних петицій на місцевому рівні відбувається більш повільно. Нині лише 17% органів місцевого самоврядування створили на своїх веб-сайтах сервіси електронних петицій, при цьому ці сервіси часто

України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 № 577-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/577-19>

¹⁰ Електронні петиції. Офіційне інтернет-представництво Президента України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/>; Електронні петиції. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itd.rada.gov.ua/services/Petitions/>; Електронні петиції. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://petition.kmu.gov.ua/>

¹¹ Згідно чинного законодавства, електронні петиції, адресовані Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України розглядаються за умови збору на їх підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом трьох місяців. Вимоги щодо кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції до органів місцевого самоврядування та строку збору підписів визначаються статутом територіальної громади. Електронні петиції, які не набрали у визначений Законом термін необхідної кількості голосів громадян на їх підтримку, розглядаються як звичайні звернення громадян. - Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 № 577-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/577-19>

¹² Електронні петиції. Офіційне інтернет-представництво Президента України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/>

¹³ Електронні петиції. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://petition.kmu.gov.ua/>

¹⁴ Електронні петиції. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itd.rada.gov.ua/services/Petitions/>

не відповідають усім вимогам чинного законодавства¹⁵. З метою сприяння забезпеченню виконання органами місцевого самоврядування норм чинного законодавства щодо електронних петицій в рамках програми EGAP¹⁶ створено Єдину систему місцевих петицій. Система являє собою уніфіковану онлайн платформу для подання громадянами електронних петицій до органів місцевого самоврядування. Приєднання міст до платформи є безкоштовним; станом на грудень 2016 р. до неї підключились більше 100 громад¹⁷.

У 2015 р. було ухвалено зміни до Постанови КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. № 996¹⁸, які визначають порядок проведення електронних консультацій з громадськістю. Згідно Постанови, для проведення електронних консультацій використовується спеціально створена підрубрика «Електронні консультації» рубрики «Консультації з громадськістю» на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади, а також урядовий веб-сайт «Громадянське суспільство і влада». Постановою встановлено обов'язок органів виконавчої влади оприлюднювати на своїх офіційних веб-сайтах та на урядовому веб-сайті «Громадянське суспільство і влада» інформацію щодо проведення електронних консультацій з громадськістю, а також звіт про результати електронних консультацій¹⁹. У звіті, зокрема, має зазначатись інформація про пропозиції громадськості, що надійшли до органу влади за результатами обговорення, про врахування пропозицій та зауважень

15 Аналітичні записки з ефективного е-урядування. Випуск 1: Законодавчі аспекти електронної демократії в Україні. Київ, 2016. EGAP. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/Documents%20and%20Settings/user/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/EGAP%20Policy%20Brief%20EGov%20UKR%20No1.pdf

16 Програма EGAP («Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» виконується Фондом Східна Європа та фінансується Швейцарською Конфедерацією. Цільовими регіонами програми є Вінницька, Волинська, Дніпропетровська та Одеська області; період реалізації програми 2015-2019 рр. - EGAP. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://egap.in.ua/>

17 Єдина система місцевих петицій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-dem.in.ua/>

18 Постанова КМУ «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 і від 3 листопада 2010 р. № 996» від 08 квітня 2015 р. № 996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/234-2015-%D0%BF>

19 Постанова КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. N 996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF/print1452611639876936>

громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень, а також про рішення, прийняті за результатами обговорення²⁰. Дана норма має важливе значення в контексті розвитку електронної участі, адже сумніви громадян щодо своєї спроможності вплинути на рішення органів влади можуть слугувати демотивуючим чинником для використання наявного інструментарію електронної участі.

Здійснений НІСД моніторинг офіційних веб-сайтів 18 міністерств (див. Додаток) засвідчив високий рівень впровадження таких інструментів електронної участі, як електронні звернення, соціальні мережі та форми для зворотного зв'язку із громадянами. На веб-сайтах усіх міністерств наявні форми для зворотного зв'язку та посилання на сторінки міністерств у соціальних мережах. Електронні звернення приймають 16 з 18 міністерств. Міністерство молоді та спорту та Міністерство оборони приймають електронні звернення від громадян, проте для цього не створено окремих рубрик.

Спеціальну рубрику «Електронні консультації з громадськістю» створено на веб-сайтах 11 з 18 міністерств. На веб-сайтах МЗС та Міноборони відповідні рубрики створено, проте інформації щодо проведення таких консультацій відсутня. На веб-сайтах Мінмолоді, Міноборони, Мінінформполітики, Мінрегіону, Мінсоцполітики для електронних консультацій не створено спеціальної рубрики як це передбачено Постановою КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. N 996. **На низькому рівні запроваджено інструмент онлайн опитувань: їх проводять 5 з 18 міністерств.** Майже не використовується міністерствами такий інструмент електронної участі, як онлайн форуми. Взяти участь в онлайн форумах громадянам надає можливість лише Мінсоцполітики.

²⁰ Постанова КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. N 996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF/print1452611639876936>

Аналіз веб-сайтів міністерств також показав, що **переважна більшість міністерств не виконують або виконують неналежним чином положення Постанови КМУ від 3 листопада 2010 р. № 996. щодо оприлюднення на своїх веб-сайтах звіту за результатами проведених електронних консультацій з громадськістю.** Так, з січня по листопад 2016 р. такі звіти на своїх веб-сайтах оприлюднили лише 4 з 18 міністерств. При цьому у більшості випадків звіти публікуються вибірково та не в повному обсязі. Деякі міністерства оприлюднюють звіти за результатами електронних консультацій, проте не дотримуються вимог Постанови КМУ від 3 листопада 2010 р. № 996 щодо обов'язкового включення інформації про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень; інформації про рішення, прийняте за результатами обговорення.

Використання громадянами інструментарію електронної участі поки що залишається на низькому рівні в Україні. Соціологічне опитування, проведене у 2015 р. Київським міжнародним інститутом соціології показало, що онлайн взаємодія громадян із органами влади переважно має односторонній характер: **більшість громадян використовують веб-сайти органів влади для пошуку інформації, а не з метою громадської участі**²¹. Менше 10% громадян користувалися наявними на веб-сайтах органів влади інструментами електронної участі (9% респондентів брали участь в опитування громадської думки, 4% - подавали скарги)²².

Суттєвою перешкодою для використання громадянами наявного інструментарію електронної участі є низький рівень поінформованості

²¹ Аналітичні записки з ефективного е-урядування. Випуск 1: Законодавчі аспекти електронної демократії в Україні. Київ, 2016. EGAP. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/Documents%20and%20Settings/user/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/EGAP%20Policy%20Brief%20EGov%20UKR%20No1.pdf

²² еДемократія в Україні. Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін. EGAP. Київ, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://egap.in.ua/e-demokratiya-v-ukrayini-poglyady-gromadyan-klyuchovyh-zatsikavlenyh-storin/>

населення щодо можливостей та переваг електронної участі. Згідно результатів соціологічного дослідження КМІС, 79% опитаних ніколи не чули терміну «електронна демократія», 41% - частково розуміють його значення. Громадські експерти констатують брак інформації та низький рівень висвітлення теми електронної участі у ЗМІ²³.

Розвиток електронної участі в Україні також ускладнюють деякі політико-культурні особливості українського суспільства: патерналістське ставлення населення до держави, невисока значимість таких цінностей, як участь у політичному житті, демократичний контроль рішень влади, нерозвиненість культури відкритого врядування в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Внутрішня цифрова нерівність (нерівний доступ громадян з різних верств до можливостей використання новітніх ІТ), відсутність узгодженого системного підходу до розвитку електронної участі та концептуального документу, який би визначав основні пріоритети та напрями реалізації політики із розвитку електронної участі в Україні, так само негативним чином позначаються на розвиткові електронної участі в Україні.

Висновки та рекомендації:

У разі налагодження в Україні ефективного використання інструментів електронної участі органи державної влади розширять свої можливості для формування середовища довіри та справжнього залучення громадян до процесу вироблення державної політики.

Окрім впровадження інструментарію електронної участі на веб-сайтах органів влади та своєчасного реагування органів влади на пропозиції громадськості, **втілення практик електронної участі потребує створення нормативно-правової та інституційної бази, яка б забезпечувала сприятливі умови для розвитку електронної участі.** Це, зокрема,

²³ eДемократія в Україні. Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін. EGAP. Київ, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://egap.in.ua/e-demokratiya-v-ukrayini-poglyady-gromadyan-klyuchovyh-zatsikavlenyh-storin/>

передбачає гарантування права на свободу інформації, участь громадян в управлінні державними справами, захист недоторканості приватного життя та персональних даних, забезпечення ефективної координації процесу залучення громадян до формування державної політики всередині уряду²⁴.

Важливими чинниками розвитку електронної участі в Україні також є наявність політичної волі та чіткої стратегії розвитку електронної участі, яка б збалансувала усі її три рівні; впровадження сервісно-орієнтованих підходів у державному управлінні; розширення доступу населення до інформаційно-комунікаційних технологій та підвищення рівня його комп'ютерної грамотності.

Імплементация ініціатив із розвитку електронної участі вимагає виділення органами влади достатньої кількості технічних, фінансових, людських ресурсів та часу для реалізації кожного етапу електронної участі, а також розробки та запровадження механізмів оцінювання ефективності власної роботи на кожному етапі залучення громадян до формування державної політики та прийняття рішень²⁵.

Для самооцінки країнами рівня залученості громадян до процесу прийняття управлінських рішень та розвитку електронної участі Департамент ООН з економічних і соціальних питань розробив інструмент *МЕТЕР*. Цей інструмент дозволяє урядам:

- оцінити рівень прогресу у сфері електронної участі на національному, регіональному та організаційно-інституціональному рівнях;

²⁴ United Nations E-government Survey 2016. E-government for Sustainable Development. Nations, New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>

²⁵ United Nations E-government Survey 2014 E-Government for the Future We Want, United Nations, New York, 2014, United Nations Public Administration Country Studies United Nations. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf;

Measuring and Evaluating e-Participation (METEP): Assessment of Readiness at the Country Level. United Nations Public Administration Network. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/METEP%20framework_18%20Jul_MOST%20LATEST%20Version.pdf

- діагностувати наявні в державі комунікаційні канали і механізми електронної участі;
- оцінити ефективність онлайн інструментів залучення громадян до вироблення державної політики і прийняття рішень та сформулювати практичні рекомендації для покращення стану справ у цій сфері²⁶.

З огляду на зазначене вище, з метою ефективною реалізації політики із розвитку електронної участі в Україні доцільно вжити таких заходів:

1. Кабінету Міністрів України:

- доповнити Положення про Державне агентство з питань електронного урядування²⁷ України завданням щодо здійснення координації діяльності органів виконавчої влади, що пов'язана із розвитком електронної участі.

2. Державному агентству з питань електронного урядування України:

2.1. Провести оцінку рівня залученості громадян до процесу прийняття управлінських рішень та розвитку електронної участі із використанням інструменту МЕТЕР. З цією метою необхідно:

- створити робочу групу для оцінки поточного стану реалізації ініціатив у сфері електронної участі в Україні із використанням методики МЕТЕР. До роботи в складі робочої групи залучити представників громадських організацій, які займаються питаннями розвитку електронного урядування та електронної демократії;

- визначити список ініціатив у сфері електронної участі в Україні на кожному рівні електронної участі (е-інформування, е-консультації та е-рішення);

²⁶ Measurement and Evaluation Tool for Engagement and e-Participation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.metep.org/login>; МЕТЕР: Комплексная система измерения и оценки участия общественности в процессах управления с использованием цифровых информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). Департамент ООН по экономическим и социальным вопросам (UNDESA), Октябрь 2014 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN93719.pdf>; Vyacheslav Cherkasov, Yuri Hohlov e-Participation: From e-Government to e-Governance. UN Public Administration Programme, UNDESA, 2015. [Електронний ресурс]. – http://www.iis.ru/en/docs/ALFM_C1_C7_eGov_C11_Cherkasov_Hohlov_2015-05-28.pdf

²⁷ Затверджене Постановою КМУ від 1 жовтня 2014 р. № 492.

- провести оцінку прогресу у реалізації зазначених ініціатив в Україні із використанням методики МЕТЕР²⁸;

- надіслати результати оцінки до Департаменту ООН з економічних і соціальних питань для верифікації застосування методики та отримання висновку.

2.2. На основі результатів проведеної оцінки рівня залученості громадян до процесу прийняття управлінських рішень та розвитку електронної участі розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України проект Стратегії розвитку електронної участі в Україні.

2.3. Впровадити заходи з інформування населення (підготовка інформаційно-просвітницьких матеріалів, їх розміщення у друкованих ЗМІ та у передачах телерадіоорганізацій, на офіційному веб-сайті у спеціально створеній рубриці «Електронна участь») з метою роз'яснення існуючих можливостей та переваг використання інструментів електронної участі. Залучити до підготовки та проведення інформаційно-просвітницьких заходів громадські організації.

2.4. Підготувати пропозиції щодо підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування з питань відкритого урядування та електронної участі. Метою підвищення кваліфікації має бути формування у працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування теоретичних знань щодо основних принципів відкритого урядування, моделей та інструментарію електронної участі, а також набуття ними практичних навичок залучення громадськості до участі у формуванні державної політики за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, підтримання зворотного зв'язку із громадянами, реагування на електронні

²⁸ Докладну інструкцію із застосування методики МЕТЕР див. на офіційному веб-сайті Департаменту ООН з економічних і соціальних питань – Measurement and Evaluation Tool for Citizen Engagement and e-Participation. Public Administration and Development Management Department of Economic and Social Affairs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/en/Capacity-Building/Tools/METER>;

МЕТЕР ToolKit. Public Administration and Development Management Department of Economic and Social Affairs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/en/eparticipation>

звернення, підготовки та проведення електронних консультацій з громадськістю, тощо.

3. На виконання Постанови КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. № 996 центральним органам виконавчої влади до кінця першого кварталу 2017 р.:

- створити на офіційних веб-сайтах рубрики «Електронні консультації з громадськістю»;

- забезпечити регулярне оприлюднення на офіційних веб-сайтах звітів за результатами проведених електронних консультацій з громадськістю із повним дотриманням вимог Постанови КМУ від 3 листопада 2010 р. N 996, зокрема щодо обов'язкового включення до таких звітів інформації про пропозиції та зауваження громадськості, що надійшли до органу влади за результатами обговорення, про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень, а також про рішення, прийняті за результатами обговорення.

Відділ розвитку політичної системи

(Т.В. Джига)

**Результати моніторингу офіційних веб-сайтів центральних органів
виконавчої влади щодо впровадження інструментів електронної участі
(рівень е-консультації)**

Таблиця 1. Впровадження інструментів електронної участі (рівень е-консультації) на офіційних веб-сайтах міністерств

№	Міністерство	Наявність на офіційних веб-сайтах інструментів електронної участі (рівень е-консультації)					
		електронні консультації	сторінка у соціальних мережах	онлайн форуми	е-звернення	онлайн опитування	форми для зворотного зв'язку
1.	Міністерство аграрної політики та продовольства України http://minagro.gov.ua	√	√	-	√	-	√
2.	Міністерство внутрішніх справ України http://www.mvs.gov.ua/	√	√	-	√	-	√
3.	Міністерство екології та природних ресурсів України http://www.menr.gov.ua	√	√	-	√	-	√
4.	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA	-	√	-	√	√	√
5.	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України http://mpe.kmu.gov.ua	√	√	-	-	√	√
6.	Міністерство закордонних справ України http://www.mfa.gov.ua	√ (рубрику «Електронні консультації» створено, проте інформація щодо їх проведення	√	-	√	√	√

		відсутня)					
7.	Міністерство інформаційної політики України http://mip.gov.ua/	√ (електронні консультації з громадськістю проводяться, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	√	–	√	–	√
8.	Міністерство інфраструктури України http://mtu.gov.ua/	√	√	–	√	–	√
9.	Міністерство культури України http://mincult.kmu.gov.ua	√	√	–	√	–	√
10.	Міністерство молоді та спорту України http://dsmsu.gov.ua	√ (електронні консультації з громадськістю проводяться, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	√	–	√ (електронні звернення приймаються, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	–	√
11.	Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України http://mtot.gov.ua/	–	√	–	√	√	√
12.	Міністерство оборони України http://www.mil.gov.ua	√ (рубрику «Електронні консультації» створено, проте інформація щодо їх проведення відсутня)	√	–	√ (електронні звернення приймаються, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	–	√
13.	Міністерство освіти і науки України http://www.mon.gov.ua	√	√	–	√	√	√

14	Міністерство охорони здоров'я України http://www.moz.gov.ua	√	√	–	√	–	√
15	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України http://www.minregion.gov.ua	√ (електронні консультації з громадськістю проводяться, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	√	–	√	–	√
16	Міністерство соціальної політики України http://www.msp.gov.ua/	√ (електронні консультації з громадськістю проводяться, проте спеціальної рубрики на веб-сайті для них не створено)	√	√	√	–	√
17	Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua	–	√	–	√	–	√
18	Міністерство юстиції України http://www.minjust.gov.ua	√	√	–	–	–	√

Таблиця 2. Оприлюднення на офіційних веб-сайтах міністерств звітів за результатами електронних консультацій з громадськістю

№	Найменування міністерства	Кількість електронних консультацій за період з січня по листопад 2016 р.	Наявність звіту про результати електронних консультацій, в якому має бути зазначено ²⁹ : - інформацію про пропозиції громадськості, що надійшли до органу влади за результатами обговорення; - інформацію про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень; - інформація про рішення, прийняте за результатами обговорення.
1.	Міністерство аграрної політики та продовольства України http://minagro.gov.ua	93	–
2.	Міністерство внутрішніх справ України http://www.mvs.gov.ua/	10	–
3.	Міністерство екології та природних ресурсів України http://www.menr.gov.ua	1	–
4.	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA	–	–
5.	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України http://mpe.kmu.gov.ua	25	–
6.	Міністерство закордонних справ України http://www.mfa.gov.ua	–	–
7.	Міністерство інформаційної політики України http://mip.gov.ua/	4	–
8.	Міністерство інфраструктури України http://mtu.gov.ua/	51	–

²⁹ Згідно Постанови КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. N 996

9.	Міністерство культури України http://mincult.kmu.gov.ua	27	1
10.	Міністерство молоді та спорту України http://dsmsu.gov.ua	20	³⁰ –
11.	Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України http://mtot.gov.ua/	–	–
12.	Міністерство оборони України http://www.mil.gov.ua	–	–
13.	Міністерство освіти і науки України http://www.mon.gov.ua	61	1
14.	Міністерство охорони здоров'я України http://www.moz.gov.ua	151	–
15.	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України http://www.minregion.gov.ua	30 ³¹	3 ³²
16.	Міністерство соціальної політики України http://www.msp.gov.ua/	1	–
17.	Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua	–	–
18.	Міністерство юстиції України http://www.minjust.gov.ua	10	5

³⁰ Звіти про результати проведених електронних консультацій з громадськістю на веб-сайті Міністерства опубліковані, проте вони не містять обов'язкових складових, передбачених Постановою КМУ від 3 листопада 2010 р. N 996.

³¹ Електронні консультації з громадськістю проводяться в рубриці «Громадське обговорення».

³² За результатами громадського обговорення на веб-сайті Міністерства опубліковано 4 звіти, 1 з них не містить обов'язкових складових, передбачених Постановою КМУ від 3 листопада 2010 р. N 996.